

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A TVORBU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Roč. XXXVI

2/2002

Obsah

M. Huba: Stručná analýza relevantných aspektov vývoja Slovenska od Konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji	61
B. Moldan, T. Háek: Strategie udržateľného rozvoje pro Českou republiku: A jak se udržitelnost pozná?	68
P. Mederly, P. Nováček, J. Topercer: Ako merať pokrok pri smerovaní k udržateľnému rozvoju – index udržateľného rozvoja	73
V. Ira: Výskum, vývoj a udržateľný rozvoj spoločnosti	79
M. Lapin: K tretej správe Medzivládneho panelu pre klimatickú zmenu	82
J. Mindaš: Uplatnenie dokumentov z Ria v oblasti lesov a lesného hospodárstva	87
P. Straka: Dohovor o biologickej diverzite (k 10. výročiu)	91
P. Eliáš: Celosvetová stratégia ochrany pred inváznymi cudzokrajnými druhmi	95
J. M. Alcorn, M. Brennan: Programy udržateľného rozvoja na miestnej úrovni (Príklady zo Slovenska) .	98
Tribúna	
J. Kára: Co můžeme čekat od Světového summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu	102
Kontakty	
L. Halada: Európska stratégia ochrany rastlín	104
K. Marečková: Vývoj globálnych emisií skleníkových plynov ...	105

Desať rokov od Ria

Od Konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji, ktorá sa konala v júni 1992 v Riu de Janeiro a oprávnene získala prívlastok Summit Zeme, čoskoro uplynie desať rokov. Bolo to desaťročie unikátne, aj keď v porovnaní s tým predchádzajúcim, ktoré charakterizuje pád železnej opony a koniec bipolárneho rozdelenia sveta, nie až také prelomové. Alebo predsa? Veď do neho spadá začiatok nového tisícročia, ale aj bezprecedentný teroristický útok na symboly západného sveta a nasledujúce vyhlásenie vojny svetovému terorizmu.

Desať rokov od Summitu Zeme sa však zapíše do histórie aj menej viditeľnými, ale nemenej významnými udalosťami či zmenami – revolúciou vo sfére informačných technológií alebo razantným nástupom globalizácie, ale aj dôraznými prejavmi odporu voči jej hlavným protagonistom.

Uplynulé desaťročie bolo významné i v živote hlavného organizátora Summitu Zeme – Organizácie spojených národov. V ostatných rokoch sa OSN významnejšie ako kedykoľvek predtým angažovala vo svetových záležitostiach či už išlo o mierové misie, alebo organizovanie svetových summitov ku kľúčovým témam súčasnosti.

Významný, aj keď nie vždy úspešný, bol proces po Summitu Zeme, ktorý predbežne vyvrcholil osobitným Valným zhromaždením OSN (UNGASS) hodnotiacim výsledky dosiahnuté v prvých piatich rokoch po Riu. Ďalším medzníkom bolo prijatie Kjótskeho protokolu na čiastočnú elimináciu globálnej zmeny klímy a v súčasnosti je to príprava Svetového summitu o udržateľnom rozvoji, ktorý sa bude konať na prelome augusta a septembra t. r. v juhoafrickom Johannesburgu.

Veľké množstvo práce odvedli všetci zainteresovaní pri implementácii najzsiahljšieho dokumentu z Ria – Agendy 21, zvlášť cenné sú aktivity v smere zdola-nahor, iniciované zväčša mimovládnyimi organizáciami či miestnymi komunitami. Významnú úlohu pri jej uplatňovaní však zohrala aj veda a výskum, výchovno-vzdelávacia sféra, náboženské komunity a ďalšie subjekty. Komplexnými dokumentmi zásadného charakteru na národnej úrovni sú stratégie trvalo udržateľného rozvoja, ktoré sa účastnícke štáty Summitu Zeme zaviazali pripraviť najneskôr k 10. výročiu konferencie v Riu.

Aj pre Slovensko bolo uplynulé desaťročie obdobím veľkých zmien. Pokračoval proces transformácie ekonomiky i celej spoločnosti, vznikla samostatná Slovenská republika, pokúšame sa o integráciu do európskych a transatlantických štruktúr. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR zhrnula doterajšie poznatky a skúsenosti, sformulovala víziu i strategické ciele smerovania k udržateľnejšej budúcnosti Slovenska. Ale spoločnosť ako celok, ani jej najvyšší predstavitelia, ešte stále nevnímajú osudovú naliehavosť prechodu na túto trajektóriu ako svoju skutočnú prioritu.

Mikuláš Huba

Aktuality

- P. Eliáš:** Vybrané skratky medzinárodných organizácií a programov 59
M. Kozová: Environmentálna výchova a vzdelávanie na slovenských univerzitách 10 rokov po Riu ... 107
D. Tóth, P. Straka, J. Brindza: Slovenská komisia Dohovoru o biologickej diverzite 109

Contents

- M. Huba:** A Brief Analysis of Relevant Aspects of the Development of Slovakia since the UN Conference on Environment and Development 61
B. Moldan, T. Hák: Sustainable Development Strategy of the Czech Republic: And How to Recognize it? 68
P. Mederly, P. Nováček, J. Topercer: How to Quantify Progress towards Sustainable Development – Sustainable Development Index 73
V. Ira: Research, Development and Sustainable Development of the Society 79
M. Lapin: To the Third Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change 82
J. Mindšáš: Enforcement of the Rio Documents in Forest Management 87
P. Straka: Convention on Biological Diversity (to the 10th Anniversary) 91
P. Eliáš: Global Strategy of Invasive Alien Species 95
J. M. Alcorn, M. Brennan: Local Sustainable Development Programs (Examples from Slovakia) 98

Tribune

- J. Kára:** What Can we Expect from the World Summit on Sustainable Development in Johannesburg . 102

Contacts

- L. Halada:** European Strategy of Plant Protection 104

Ten years after Rio

It is nearly ten years since the UN Conference on Environment and Development, having the attribute Earth Summit, was organised in Rio de Janeiro (in June 1992). It was a unique decade, although in comparison with the previous one, characterised by the fall of Iron Curtain and the end of the bipolar division of the World, not such dramatic. Or though? Well, to it belongs the beginning of the new millennium, but also the unprecedented terrorist attack on symbols of the western world and a following war against the global terrorism.

However, ten years after Rio will be written into the history also by less visible, but not less important events or changes - by the revolution of information technologies or by the rapid entrance of globalisation, accompanied by the radical expressions of resistance against its main protagonists.

Past decade was important also in the life of the main organiser of the Earth Summit – the United Nations (UN). In the recent period, UN, with a bigger intensity as ever before, has been engaged in world affairs.

Important, although not always successful, has been the process following the Earth Summit, preliminary culminated by the UN General Assembly Special Session, offered to the evaluation of first 5 years after Rio. The next milestone was the adoption of the Kyoto protocol addressing the partial elimination of the global climate change. In the present time it is a preparation of the World Summit on Sustainable Development, which will be held at in August/September 2002 in Johannesburg (South Africa).

All interested subjects have done a big amount of work in the process of implementation of the most extensive document from Rio – Agenda 21. A very important role in its implementation have played not only UN, other international structures and national governments, but even more local governments, local communities as well as non-governmental organisations. However, the science and research, the education system, church and other subjects have played an important role, too.

Complex documents of the fundamental character at national levels are sustainable development strategies, which Rio participants committed to have ready till the tenth anniversary of the Rio conference.

For Slovakia the last decade was a period of big changes, too. The process of economic and social transformation continued, the independent Slovak Republic was established. We are trying to be accepted as members of EU and transatlantic structures. The Sustainable Development National Strategy of the Slovak Republic recapitulated recent knowledge and experience, formulated the vision as well as strategic goals of the movement towards a more sustainable Slovakia. But society as a whole, including its leading representatives, still does not reflect the fatal urgency of the shift to the trajectory of sustainable development as a real priority.

This issue of revue *Životné prostredie* tries to summarise in a brief the knowledge, ideas, experience and visions of authors, who have been involved in the post-Rio process at international as well as national or sub-national levels.

Mikuláš Huba

- K. Marečková:** Evolution of the Global Emissions of Greenhouse Gasses 105

News

- P. Eliáš:** Selected Abbreviations of

- the International Organisations and Programmes 59
M. Kozová: Environmental Education at the Slovak Universities 10 Years after Rio 107
D. Tóth, P. Straka, J. Brindza: Slovak Commission of the Convention on Biological Diversity 109